

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra a 26. szám alatti ház emeletében.

Majelen e lap hetenkint háromszor u. m. kéddün, csütörtökön és szombaton dében. Ára évnegyedre 3 fl. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5 krajczár o. é. s minden hirdetés után 20 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatálnál kezeletik. A „nyilvántartási” czikkok sora után 25 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középuteza, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás

A

„K. KÖZLÖNY”

jul.—decz. folyamára.

Előfizetési ára:

Egészévre	12 forint.
Félévre	6 „
Évnegyedre	3 „

Az előfizetési pénzek kiadónk Stein János középutezai könyvkereskedésébe bérmentve küldendők, hol a lapok pontos szétszétásáról gondoskodva van.

Miért kell Erdély két legnagyobb városát az erdélyi vasúttól elzárni?

A szebeniek fővonalat követelnek, de ezzel is csak azon esetben elégednek meg, ha

a) A szebeni fővonal nem N.-Váradal, hanem Araddal köttetik egybe; ha

b) Ez aradi vonal Szebennél nem per Kis-Kapus köttetik egybe, hanem — a Küküllő völgyének mellőzésével — Szerdahely felé; ha

c) Az arad-szerdahely-szebeni vonal, Verestoronynál egymásután kiutasítatik Erdélyből. Ezek a szebeni ultimátumok pontjai.

Hogy miért ohajtják a Küküllő-völgynek, jelesen Kis-Kapusnak mellőztetését, e felől előbbi alkalomkor már szóltunk.

Hogy miért ellenzik annyira a n.-várad-felhérvári, a felhévár-brassói, sőt a szeben-brassói vonalt is? e kérdésre megfelel a „Kronstädter Zeitung” idei 52-dik száma, melyben a brassói kereskedelmi kamra elnöke Maager ur — kiné a n.-várad-brassói vonal ügyében eddigleg is oly sokat köszönhetünk — megezőfolyja azon e lapban közölt közvetítő tervet, mely mellett a brassóiak felszólítottak, hogy — a N.-Várad-Kolozsvár-brassói vonalról lemondva — egyezkedjenek ki Szebenel.

E coalitiónak eredménye egy arad-szeben-brassói vonal lenne.

Az említett számban Maager közli e közvetítő terv fölfedezőjének következő szavait:

„Ne kívánja Brassó a testvérarost (Szeben) azon előnyöktől megfosztani, melyeknek — fővárossá emeltetése által — birtokába jö. Miután a nagy-várad-kolozsvár-brassói vonal tervezetét leginkább azon ohajtás szülte, hogy Kolozsvárnak fővárosi állása jövőre biztosítsák: Brassónak e tervehz való csatlakozását Szeben másként nem veheti, mint mikor egyik testvér a másikat torkon ragadja.”

Maager fennemlített czáfolatában kifejti, miszerint a n.-várad-kolozsvár-brassói vonal által Szeben attól, hogy Erdély fővárossá lehessen — mit maga is ohajt — elzárva nincs, miután Szeben e tervezett vasúttal szárnyvonal által egybe lenne kötve, s csak azért, hogy az ország fővárosa ne szárny, hanem fővonal mellett essék: Erdély legnagyobb részének közérdekeit fölládozni nem lehet.

Minélfogva Maager ez alaptalan vádat elutasítja, sőt magát jogosultnak érzi azt a szebeniekre visszatorlani, kik a szeben-verestoronny-bukuresti vonal melletti nyakaskodásuk által Brassó kereskedését tönkre kívánják silányítani.

Mi kiteszik a „Hermansstädter Ztg.” idei 63-dik számából, mely még e közvetítő Szeben-brassói vonalt is egy Szeben ellen intézett ellenséges irányu tervezetnek nevezi.

Maager, czáfolatát következő szókkal végzi:

„Czikkiró által nyilvánított azon várokozásnak, hogy én az arad-szeben-brassói vonal mellett közvetítő szerepet vállalandok fel: meg nem felelhetek. Nem nyakasságból maradok eddigi nézetem mellett, hanem mivel meg vagyok győződve, miszerint Brassónak és Erdélynek érdekei a n.-várad-kolozsvár-brassói vonalhoz vannak kötve.”

Miután Maager — ki a szász nemzet épp oly hü fia, ki az újabb politikai institúciók épp oly hü pártolója, mint Szeben bár melyik polgárja, kit Brassó, Segesvár, Medgyes s több más szász városok a vasút ügyében fölhatalmazottjoknak neveztek ki; — a n.-várad-kolozsvár-brassói vonal mellett és az arad-szeben-verestoronny, valamint az arad-szeben-brassói ellen nyilatkozik határozottan: csakugyan lehet gyanítani, miszerint a n.-várad-kolozsvár-brassói vonal-tervezet, több mint magyar factiók szüleménye, mely gyanúsítást némelyek oly buzgón kívánják terjeszteni.

A kitzött czél tehát nem más, mint minden áron — török szakad — kieszközölni, hogy az erdélyi vasút Kolozsvárt és Brassót kikerülje, mire tudni való legalkalmasabb egy arad-szeben-verestoronny-vonal, és pedig ezt nem Kis-Kapus, hanem Szerdahely felé kell Szebenbe vezetni, nehogy későbbre valakinek eszébe jusson Brassót — Szeben mellőzésével — Kis-Kapussal kötni egybe, mikor aztán a kis-kapus-szebeni vasút szárnyvonallá törülne le.

Ily indoknak — melyet egy sem lehet nemzetgazdasági, stratégiai, statistikai adatokkal legyőzni — kellemetlen czáfolatába nem kívánunk elegyedni. Csak azon sajtóságos tü-neményt kívánjuk pár szóval érinteni, mely-nélfogva a szebeniek, mindent elkövetnek, hogy Brassót, a szász nemzet legnagyobb kereskedő városát a tervehz vett vasút által tönkre silányítsák.

Szeben és Brassó igen jól föloszthatnák egymás közt a suprematiát, miután — a környületeknél fogva — elsőnek politikai, másodiknak kereskedelmi túlsulyja constatározva van.

Brassó ez osztálylaly meg is elégszik, Szeben politikai tekintélyét nem kívánja legkisebbé sem gyengíteni, sőt megegyezik abban is, hogy a n.-várad-brassói vasút Szebenel szárnyvonal által egybekötéssék, noha ez némileg kereskedelmi érdekeinek rovására történik.

De annál kevésbé elégszik meg ezzel Szeben, mely minden hatalmat magához kíván ragadni.

Azonban Brassónak századok alatt gyökeret vert suprematiáját, Szeben — loyális völeg — nem utján — le nem győzheti, következöleg védsorompót igyekszik ellene fölláttatni, és ez nem más, mint a szeben-verestoronny-bukuresti vonal.

E vonal idegen földre játszdója át a vasútat, Szeben nem nyer annyit általa mennyit Brassó vesz, e vonal létrejöttével Brassónak ütött végörája. De ez mind semmi, mert „Kein Bruder im Spiele.”

A n.-várad-brassói vonal ügye hasonlít egy súlyos betegségben sinlödő nyavalyás emberhez. — Egyik percében haldoklik, másikban újra éledez.

Hogy mi lesz sorsa Isten tudja, de kétségbe esnünk nem kell, mert van példa rá, hogy még a gyászpadról is föl kél olykor egy tetszhalott.

A napokban több lapok után hire futamodott, hogy az arad-szeben-brassói vasút a concessiót már véglegesen megnyerte, azonban a „Wiener Zeitung” Erdély aggodalmát nem csak eloszlatta, de öt újabb reményre is

jogosította, mivel föltehető nem levén, hogy bárki is egy arad-vöröstoronyi vonal építését garancia nélkül magára vállalja, kétséget nem szenved, miszerint a közölt rendelet értelmében és szavai szerint az erdélyi vasútügye a birodalmi tanács eleibe fog terjeszteni, melynek illető bizottmánya már kinyilatkozatta, miszerint szükséges leendő a kormányt oly újabb tervnek beadására felszólítani, mely az állam és Erdély érdekeinek leginkább megfelel.) Következőleg biztosan remélhetjük, hogy a birodalmi tanács a n.-várad-kolozsvár-brassói vonalt fogja megszavazni, miután elenei sem hozzák létségbe, miszerint az állam és Erdély érdekeinek e vonal felel meg leginkább, és az arad-szeben-vöröstoronyit csak is képzelt világkereskedelmi érdekekből ajánlották.

Mi pedig a bécsi „Presse” magyarozatát illeti, mely szerint az erdélyi vasút ügye, garancia esetében, a birodalmi tanács eleibe fog ugyan terjeszteni, azonban a Credit Mobilier-től kölcsönzött öt millióval az arad-szebeni vonalon a földmunkát azért mégis megkezdik rögtön, de mi csak előlegesen tételnék meg a nélkül, hogy ennek bármi befolyása lehetne ez ügynek a birodalmi tanács által leendő független elhatározására: ez csak szójáték, melynek nincs több értelme, mintha valaki előlegesen fölakasztatnék.

Végül pár szót az „Ostdeutsche Post” megnyugtására.

E tekintélyes lap ohajtja ugyan az illető vasút ügyének a birodalmi tanács eleibe leendő terjesztését, de egyszersmind sajnálkozik Erdélyen — „e fájdalom igen elhanyagolt országban melynek közérdekeire nézve a vasút ügye valódi életkérdés”, — hogy annak végleges megoldása továbbra halad. ?)

Hogy Erdély igen el van hanyagolva, abban a tisztelt lapnak igazsága van. Hogy már évek előtt tétetett vala a n.-várad-kolozsvár-brassói vonal megépítésére ajánlat, de melyre kedvező válasz nem adatott; azt talán nem is tudja. Hogy a vasút kérdésének kívánatos megoldása Erdélyre nézve nem élet, de égetőkérdés; ebben sem kételkedik senki. Azonban, ha azon sajnós alternativa áll előtünk, hogy vagy elnapolhatik e vasút kérdésének végleges elhatározása, vagy életbeléptetik az arad-szeben-vöröstoronyi, vagy arad-szeben-brassói silány pontusi vonal, ugy a t. hirlap meg lehet győződve, miszerint — csekély kivétel mellett — egész Erdély inkább kibékül azon gondolattal, hogy néhány évig még nékülkülözni kéntelenítetik a vasut jövadalmát mintsem oly vasut építessék Erdély déli szélbéli havasainak hosszában, mely e szegény országnak nemcsak jelen nyomorain nem segítene, de szebb jövőjét is megsemmisítne.

Jelentése

a 3-dik kormányelőterjesztés előleges megvitatására kiküldött országgyűlési bizottmánynak az erdélyi országgyűlés összehívását, összealkotását és működését illetőleg.

A bizottmány vitatás alá vevén a magas kormány által az erdélyi országgyűlés elébe terjesztett fenebb érintett törvényjavaslatot, három fővélemény merült fel a bizottmány tagjai között:

az egyik, mely a kormányjavaslatot fogadta vitatás alapjául;

a másik, mely az érdekek osztály szerinti képviselést; és

a harmadik, mely az Erdélyben létező nemzetiségek szerinti képviselést fogadta vitatás alapjául.

Azok, kik a harmadik véleményhez ragaszkodtak, látván, hogy az erre megkivánta

tott s a kir. főkományszéktől kért adatok nem érkeznek meg elég jókor arra, hogy azok alapján javallatukat alaposan kidolgozhasák, azokhoz csatlakoztak, kik az első véleményét s így egy többség alakult az első véleményre nézve, minélfogva tehát a bizottmány jónak látta, vitatása alapjául a kormányjavaslatot fogadni, s az abban kifejtett elveket általában követni, a bizottmány munkálatában látható változásokkal, s melyekről alább bővebben lesz szó.

Az elvek, melyek a bizottmányt a kormányjavaslatnak, miat alapnak, tanácskozás tárgyául leendő elfogadására bírták, a következők:

1) Mert azon törvényjavaslatban Erdély fekvése az ottan lakó nemzetiségekre való tekintettel, figyelemre vétetett; miután a választó kerületek ugy vannak felosztva, hogy a nép követi minden nemzetiségekből lehetőleg oly arányban választassanak, miszerint az egyik nemzet az erdélyi országgyűlésen többséget, a más két vagy három nemzetel szembe ne képezheszen:

2) mert azon javaslatban tekintetbe vétetett Erdély állása 1848-ig a hazai törvények értelmében gyakorlatban volt képviselő szempontjából, tekintettel az erdélyi nép életében a jelen körülményeknél fogva történt változásokra; miután azon törvényjavaslat szerint mind azon törvényhatóságok, városok és ki-váltságos mezővárosok, melyek 1848-ig az erdélyi országgyűlésen képviselve voltak, most is képviselőt nyertek, némely mezővárosok pedig, melyek 1848-ig országgyűlési képviselővel nem bírtak, de lakosai számaához, kereskedelmi és gazdasági állásához képest érdemeseknek ítéltettek arra, hogy az erdélyi országgyűlésen képviselve legyenek, ezen joggal felruháztattak.

A megyékben, vidékekben és székely székekben a képviselők száma a lakosok, illetőleg a választók számaához képest neveltetett, a szász földön levő szabad kir. városok pedig, valamint a többi szabad királyi városok, miut Kolozsvár, M.-Vásárhely, K.-Fehérvár, Szamosújvár és Erzsébetváros két-két követet nyertek.

A szász székekben és a beszercei vidékben, noha ott a lakosság száma kisebb mint a többi megyei, vidéki és székelyszéki választó kerületekben, hol románok, magyarok és székelyek laknak, mégis két-két követ küldése határozott meg, mivel a szász földön választókerületek alakításánál tekintetbe vétetett azon körülmény, miszerint ezen törvényhatóságok az erdélyi alkotmány értelmében 1848 előtt is két követ által voltak az erdélyi országgyűlésen képviselve. Brassó vidéke, minthogy nagyobb népessége van, három követet küld;

3) mert azon törvényjavaslatban megtartott némileg a királyi hivatalosok intézete, mely az 1791-dik évi XI. b. betű alatti törvényezikre van alapítva, s az által alkalom nyújtott a magas kormánynak oly férfiakat meghívni az erdélyi országgyűlésre, kik a trón, állam és haza iránt érdemeket szereztek, továbbá, kik jelentékenyebb vagyonnal bírnak, és a kik a vallások, tudományokat, kereskedést stb. képviselik.

4) Mert a fenebb érintett törvényjavaslatban igazságos elvek foglalvák, melyeknél fogva Erdély lakóinak azon része, melynek birtoka van, mely az egyházi állományhoz tartozik, s melyre a népnevelés vezetése van bízva, jogosítva van a követek választásában részt vehetni, valamint követeknek is megválasztathatnak, és így ezen törvényjavaslatban oly elvek foglalvák, melyek az országban lakó nemzetek várokozásainak, valamint az ezen törvényesen elemesert nemzetek vallásai egyenjogúságának megfelelnek; szóval tekintetbe vétetett lehetőségig a nagy birtok, a tudomány, kereskedés, kézművesség és a mezői gazdaság.

A fenebb elősorolt indokokból tehát tiszteltet ajánlja e bizottmány a magas háznak, miszerint az erdélyi országgyűlés összehívásáról, összealkotásáról és hatásköréről szóló törvény alkotására nézve a bizottmány által módosított kormányjavaslatot méltotassák általános vitatása alapjául fogadni.

Ezeket előrebocsátva, áttér a bizottmány ezen javaslat részletességeire, s mindenek előtt a czimzetre, mely is így szól: „Tör-

1) Bericht des Ausschusses stb. lap 11.

2) „Pester Lloyd” idei 133-dik szám.

vényjavaslat az erdélyi országgyűlés összehívására, összehívásáról és hatásköréről.

Ezen czimzetet találta a bizottság megfellelőnek, mivel rövidben ez a törvényjavaslat foglalja.

A bizottság javaslatának 1-ső §-sa egy hozzáadás a kormányjavaslathoz, mely hozzáadás szükségesnek találtott azért, mivel összehívás nélkül nem létesülhet országgyűlés, főleg pedig, mivel a jog minden évben összehívni az országgyűlést, a leopoldi diploma 10-dik pontján és az 1791-diki X-dik törvényeziknek alapszik.

A bizottság javaslatának 2-dik §-ja megfelel a kormányjavaslat 6-dik §-ának, miután ezen §-magába foglalja azon intézkedéseket, melyeket a teljhatalmu királyi biztosnak az országgyűlés megnyitása, elnapolása és bezárására nézve teljesítenie kell, s miután ezen intézkedések közvetlen az országgyűlés összehívása után szükségesek, emellett a §-nak is azután kellett következnie.

Ezen 3-dik §-mindenekben összehangzik a kormányjavaslat 1-ső §-ával, s minthogy ezen §-meghatározza, hogy mely tagokból kell az országgyűlésnek állani, emellett a §-nak éppen az előrebocsátott §-sok után volt helye.

A 4-dik §-magában foglalja a kormányjavaslat 18-dik §-át, s annak azon okból van itten helye, a javallott irályi rend szerint, hogy a kormányzó a kormányzói alelnökök és a kormányzói tanácsosok, kik a kormányzó által fognak az országgyűlésre kiküldetni, az országgyűlés tagjai, kik, ha szinte ninesenek is a 3-dik §- értelmében megválasztva vagy kinevezve, csak tanácskozási szavazattal bírnak.

Az 5-dik §-megfelel a kormányjavaslat 2-dik §-ának, és azért van itten helye, mivel az országgyűlési elnökök és alelnököknek ő cs. és apostoli kir. Felsége által az országgyűlés általi választás folytán leendő kinevezése a legelső cselekvény az országgyűlés összehívása és összehívása után.

A 6-dik §-mindenekben összehangzik az ideiglenes országgyűlési alapszabály 3 §-ával, s miután annak meghatározása, hogy az elnök s két alelnök kinevezése az országgyűlési elnökséget kivigye, az országgyűlési tagok egybegyűlése után első teendő, annál fogva ezen §-nak akkor kell következnie, ha már meg van határozva, kik az országgyűlés tagjai.

A 7-dik §- az országgyűlési alapszabály 4-dik §-ából van összeszerkesztve, és miután az összehívott országgyűlésnek az elnök kinevezése után legelőbb is jegyzőkre van szüksége, jónak találtott, hogy a jegyzői teendőt az országgyűlés tagjai közül a hat legfiatalabb vegye át.

A 8-dik §- ezen §- szerkesztésénél az országgyűlési alapszabály 5-dik §-a használtott, azon módosítással, hogy az országgyűlés tagjai három évre választassanak meg, vagy neveztesenek ki, minthogy az évenkénti választások nem csak sok időbe és költségbe kerülnének, hanem éppen azon következtetést vonnák magok után, mely keletkezett akkor, ha a követek küldők részéről utasítással voltának korlátozva, mely utasítás a szabad vitatkozást az országgyűlésen akadályozná, az országgyűlési alapszabály 5-dik §-ának többi határozatai ezen §-ban megtartottak, minthogy azok a követek választásának természetes következtetése.

A 9-dik §- az országgyűlési alapszabály 7-dik §-ából van véve, ezen §- tartalma megtartott, mivel a jó rend hozza magával, hogy ugyanazon egy testület tagjai ugyan egy fogadás által legyenek lekötelve.

A 10-dik §- az ideigl. országgyűlési alapszabály 25-dik §-ból van véve, és ennek itten van helye, mivel a kormányjavaslat 25-dik §-ával kezdődnek azon intézkedések, melyek az országgyűlés összehívását foglalják magokba, s így ezen §- után a többiek rendre következnek az országgyűlési alapszabály 75. §-áig, mely után aztán a 8-dik §- s a következő egészen 24-ig sorozvák s folyó számokkal jellevék.

Ezen §- elején hozzáadaskép okát adja a bizottság, hogy miért találta magát kényszerítve a követek beosztását aképp megtartani, a mint ez az országgyűlési alapszabály 25-dik §-ban foglalva van, mely ok abban rejlik, hogy az 5-dik kir. előterjesztvényben kilátásra tett ország. új polikai felosztása az országgyűléssel még nem közöltetett és ha midjárt közöltetett volna is, ahoz még az országgyűlés határozata és ő Felsége szentesítése szükségesnek találtott.

A 11. 12. és 13-dik §§. az országgyűlési alapszabályból vannak véve, s jelesen v 11-ik §-s a 26-dikből, a 12-dik a 27-dikből, és a 13-dik a 28-dikből, — mivel; — — —

Ezen §§-sok természetes összeköttetésben állanak a bizottság javaslatának 10-dik §-ával, miután ezen §-sok meghatározzák névszerint, hogy a törvényhatóságok, mely részeinek kell egyes választó kerületeket képezniük.

A 14-dik §- megfelel a kormányjavaslat 29-dik §-nak a következő módosításokkal: hogy t. i. az a) ponthoz hozzá adattak a következő szavak: „bennszülött vagy honosított férfi lakosok”, továbbá, hogy az 186½ helyett tétetett az országgyűlés összehívását megelőző év, és végre, hogy a 8 ft adó helyett 5 ft adó tétetett, a foadót oda nem számítva.

Az első módosítás azon okból tétetett, hogy országgyűlési követeknek, vagy bennszülötteknek, vagy honosított hofiaknak kell lenni.

A második módosítás természetesen következik, és inkább csak az imendorhoz tartozik.

A harmadik azon okból tétetett, mert a bizottság azon erős meggyőződésben van, hogy a foadó, mely az egész birodalomban sehol sem létezik többé, Erdélyben is el fog törölteni, és miután ezen adó 4 ft 20 krban osztrák értékben van megállítva, az 5 forint cenus a foadó kihagyásával nagyobb lesz mint a jelenlegi 8 ft cenus a foadó beleszámításával, és így a bizottság a választói cenusst felemelte, nagyobbitotta. A kormányjavaslat 29-dik §-ának többi határozatai a bizottság által változtatás nélkül megtartottak, mint olyanok, melyek a követ választáshoz részvételre jogosított személyek tulajdonságait tartalmazzák. (Folytatjuk.)

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET

Mező-Erdély, június 17.

Egy szomorú eseményt és szerencsétlen csapást börtökömdom megírni a t. szerkesztő urnak becsos lapjában közlés végett; ugyanis ma délelőtti fél 12 órakor egy borzasztó felleg emelkedett Mező-Kapus felől, mely mindenkit rémülésbe ejtett, s roppant zúgással és szellel oly nagy jég hullást fejtett ki, minörül itt még senki sem emlékszik, midőn oly nagyok mint egy tyuk tojás is volt, s így el pusztította minden sarlós gabonánkat úgy annyira, hogy némely helyeken még szalmája sem maradt, s pedig husz harmincz esztendőttől sem emléksznék, hogy szebb vetéseink lettek volna. Számítalan juhát, bárányt, sertést és több lovat ölt meg a határon, több mezei munkásnak fejté több helyeken betörte, s testöket összepotyolta, s midőn ezen rémítő idő így dühöngött a faluban levők fedél alá sietve, éppen akkor és azalatt egy kilenc éves kis fia a mivel osztályból való egyik helybeli család egyetlen magzata egyedül és gyalog jöven Maros-Vásárhelyről a tanodából haza; a rémítő zivatar az utról egy mélybedésbe sodort, s Isteni gondviselés volt ez, mert ezáltal tán éppen a haláltól menekült meg az ártatlan, midőn fél egy órakor a falusiak siránkozása közben a roppant károkról, a kis fiu tele szárral, vízzel, átfázottan megjelenik szülői házában, mindenkit borzadály fogott el ezen esetét, látva a sok állapot elhulltat, sok ember fő betörését, s ez a kis fiu mégis épen jött elő. *) A kár megbecsülhetetlen, mi még nyomasztóbb, mivel itt jég ellen biztosítva senki sem vala, pedig be óhajtható volna!

B. A.

Huzal, jun. 16.

Nemes Alsó-Fehérmegye kis-enyedi járásában felső Buzd nevezetti községben, június 5-én végrehajtott birtokfoglalás- és véres eseményről elterjedt különböző hírek kiigazítása tekintetéből, az irt napi eseményeket a helyszínen szerzett tudomásom után, oly megjegyzéssel közlöm a tisztelt szerkesztő ural, miszerint ha czélszerűnek véli, méltóztasson fölvenni becsos lapjába, avagy ha úgy tetszik mellőzheti is.

Folyó hó 5-kén azaz vasárnap délelőtti templomozás után körülbelül 11 órakor Buzd községben lön nagy népmozgás. Gyorsan összesereglett mintegy 150 főből álló ember, s egy Nikuláj Svirbu nevű fiatal román vezetője alatt, községi bíró György Schuster lakháza eleibe vonulván, kényszerítette a bíró, hogy vezesse ki a néptömeget a b. Bornemisza Ignác névű egynevezett n. szébeni szülőhegye közelében fekvő erdőterületére, hogy új halmok fölállításával különbözzék el a község erdőterületét az udvaritól, nevezett bíró engedve a kényszerítésnek, átvette a vezérletet, s vezette a felbőszült néptömeget közkívánatra előbb a községi jegyző szállására, s miután a jegyzőnek is a tömeghez kellett csatlakozni, azután kivette a kijelölt erdőbe, hol a nagy tömeg munkához fogott, t. i. az udvari gazdatiszt által ezelőtt négy béttel az erdőbeli legeltetés védelmére felállított gödör-méták betöltötte, s irt bárónő erdőterületéből kénye kedve szerint egy jó darab erdőterületet a község számára kikanyarítván, új gödör-méták felállításával elfoglalta. Azután tisztelt bárónőnek az említett

erdő szomszédságában fekvő Ogrusz nevezetti lábföldjében is jónak látta a nagy néptömeget a gazdálkodást tovább folytatni, a minthogy a lábföld egyik alsó szélétől a másik széléig új halmok felállításával a község számára egy darabocsa földterületet elfoglalt, s hasonló gazdálkodási sors érte a Katona Elek, Sylvester József urak és néhai Pallos Istvánné egymás szomszédságában fekvő szántóföldjeit is; innen a néptömeget tovább haladva, hasonló foglalásokat tett irt bárónőnek és Katona Elek urnak a Szerdahelyre vezető út mellett fekvő erdőterületeiket, s az új méta-halmok felállításával a község számára elfoglalt földterülettel ugy beszegített a nevezett birtokosok és szántóföldjeiket, hogy azokhoz ne is férhessenek.

És így az erdő- és szántóföldek foglalására kiment népsoport délután egy órakor elégevezvén vasárnapi erőszakos foglalási munkáját, nyugodtan haza távozott.

Most már következik a véres munka:

Nevezett napon délután 6 óra tájt értesülvén irt bárónő udvari gazdatisztje Potsa Mihály ur arról, hogy a buzdi marhás gazdák közül többen, mintegy 40 darab marhát legelés végett kihajtottak irt bárónő irtásos erdőbe. Udvari bíró Lukácsi Mózes t, ki szülötésére nézt székel, azon utasítással küldötte ki a legelt erdőre, miszerint maga mellé vevén a 3 udvari erdőpásztor, kísértse meg az erdőben legelt marhákat behajjani; de ha ellenszegülés történik, erőszakot ne használjon, hanem a hatalmaskodók neveit följegyezze, azonnal távozzék haza. Lukácsi a felvett 3 erdőpásztorral gyorsan a helyszínen termelt, s összekerítve az erdőben legelt marhákat, minden ottani ellentállás nélkül elhajtottak csaknem a faluvégre, ekkor a faluból elejökbe ment kilenc számból álló botos ember, s a marhák behajtásának ellenszegülése szegültek. Lukácsi azonnal és minden szóvalás nélkül engedett az ellenszegülőknek, s a felvett 3 erdőpásztorot régtől távozásra intette, azok távoztak 3 irányban, Lukácsi pedig nem is sejtve a közel vész, utját egyenesen a faluba vette, a falu végén gyorsan utána rohant a töle nem messze maradt, s a marhák behajtásának ellenszegült 9 felbőszült botos ember, körül fogták, az egyetlen harez megkezdődött, mindenekelőtt a nála levő hosszú fegyvert igyekeztek kezeiből kifacsarni, hogy ellentik ne használhassa, e közben botokkal ütötték föbe és hátba, újait összetörték, s így a fegyvert elvették, de azért, habár Lukácsinak a fején már omlott le a vér, nem szüntették meg a verekedést.

Azalatt míg Lukácsi küzdött a 9 botos haragadóval, a gör. egyesült és nem egyesült haraglókból félrevert harangok zúgására nagy tömegben összegyűlt nép már a faluvégre utját állotta Lukácsinak, de nem azért, hogy az öldöklők kezeiből megszabadítsa, hanem azért, hogy egyesült erővel verjék halálra. Lukácsi látva, hogy számára nincs sege, látva, hogy minden oldalról roppant ellenség környezi; látva, hogy egyetlen fiatal leánya a harezosok közé rohanna, kétségbe esetten rimádkodik apja élete megmentéséért, s midőn nem talál irgalomra, apja véres kalapjával futva távozik, futás által remélt szabadulást, s noha már vértől ázott egész teste, mégis birt annyit testi erőt kifejtett, hogy a nagy számu botos és vasvillás ellenségnek keresztül törve, egy mély árokba menekült, mit látva a felbőszült néptömeget utána rohant, s azok között első egy Nikuláj Fogadár bérészolja kezdette főbeverni, mire Lukácsi a kínos halált már kikerülhetetlennek vélvén, egy az oldalcséből kivont pisztolyt rástított nevezett Fogadár, kinek egyik karját egy pár selét találta is, de a ki tegnap már a mezőre járt kapálni.

Az árokból Lukácsi egy sikátoron az utczára akarván kimenekülni, megfogták és kétfelől két ember által karonfogva vezette, a kísértő tömeg közül, ki csak hozzáférhetett ütötte, s nevezetesen a horgasinat és lábszártertek, hogy ne tudjon tovább lépni, elvégre a fötől le talpig összepotyolt és vértől ázott székel embert lábai már tovább nem bírván, a vezetőktől kevés pihenésre időt kért, s azzal földre rogyott. De a kizók alig engedtek egy pár percnyi pihenést, tovább menni kényszerítették, azaz a vezetőket fel-emelték a földről s tovább vezették útve kinözva a véres áldozatot. Elvégre megjelent egy Johan Schuster nevezetti becsültes szász ember mint községi esküdt, ki is tiltakozván a törvény nevében a fogoly tovább kinzása ellen, s testével fedezve hátul a vezető Lukácsit, hogy többé ne üthessék, a bíró házához vitette, s onnan udvari bérészkeren szokott szállására, hol most orvosi ápolás alatt áll. És így Lukácsi életét köszönheti egyfelől nevezett Johan Schusternek, másfelől és leginkább pedig izmos testalkatának, s gránitköhöz hasonló koponyájának, melyet uszevissza hasogattak, de nem tudták szétzúzni.

E szerint a véres vasárnapi munka be-

végződött esti 8 óra után, de a népsoportosulás és forrongás tartott még június 6-án és 7-én; ugyanis másnap kora reggel az udvari tiszt a járási szo gabiró urhoz utazott a tegnapi eseményről értesítendő, a felzúdult népszerulat a falu alsó végén egész nap összeheregelve várta a szolgabíró megérkezését, de nem azért hogy neki tiszteljedjék, hanem azért, hogy ne bocsássa be a faluba; némelyek szerint az udvarba. Végre a szolgabíró ur június 6-án naplementekor megjelent, de a néptömeget megpillantván, hogy a csendörök is jönek, szép csendesen haza távozott. Jun. 7-én a kinyomozás megkezdődvén, az összecsoportosult nép, két kinevezett követet küldött szolgabíró urhoz, kérvén, hogy a kinyomozást szüntesse meg, sőt hozzá se fogjon, ellenesetben kénytelenek az engedelmességet megtagadni Járási szolgabíró t. Apáthi János ur azonban erélysen lépett fel, a kinyomozást megkezdette, lejártatta, s két csendörrel a néptömeget közül 9 fő-szót kifogatott és a n. enyedi megyei börtönbe kísértette, s ezzel Buzdon a forrongásnak vége szakadt, s a köznyugalom nem tudhatni meddig helyreállt.

Azonban hinni merem, hogy az illető megyei közigazgatás, törvényszék és a legfelsőbb kormányzó hatalom, a felsorolt birtokfoglalási és véres eseményt nem fogja esznap magán természetű birtokfoglalási és verekedési büncselekvénynek és jogsértésnek, hanem oly lázongási merész cselekvénynek tekinteni, mely által nem csak a buzdi, hanem a környéki köznyugalom is felzavartott, személyt, vagyonát és a tulajdonosi jog szentségét védő törvények felfogattak.

Nem kételkedem hogy a kormányzó és igazgató hatalom minden hatalmában álló eszközökkel, oly erélyes rendszabályok életbeléptetését fogja eszközölni, melyek által hasonló merények megújulása, és ismétlése többé meg ne történhessék, s melyek által a communisticus eszméktől saturált és fellángolt népet a rend és törvény tisztelgetere leheszen szorítani.

Végül az igazság érdekében annyit kijelentenit tartozom, hogy a szász atyafiak a véres cselekvénybe részt nem vettek, csak távol nézői voltak.

Ürmösi Samu.

Az Erdélybe jött magyarországi szűkölködők számára.

— Gyergyó-szentmiklósi kereskedő t. ez. Lázár Gergely urtól a központi pénztár gyarapítására felajánlott azon 10 forintért, melyet egy kártérítési ügyben ellenfelel nyert, mint szintén az irt helységben kiküldött t. ez. bíróságnak, a kérdéses összeg bejuttatásáért, — valamint a nagyenyedi velt fiók-bizottság kezelése alatti pénztár maradéka gyanánt, a központi pénztárba bejuttatott 130 ft 64 kr összegért, az illetőknek a szűkölködők nevében érdemlett köszönetet nyilvánít.

Kolozsvárt, június 17. 1864.

Az inségügyi közp. korm. bizottság.

KÜLÖNFÉLÉK.

— (Neerolog.) Volt kir. országos pénztárnok néhai sz. udvarhelyi Daróczi Mátyás özvegy vethi szül. Veth Károlina és leánya Agnes, volt k. fő-kormányzói tanácsos néhai zetelaki Szegedi Mihály özvegy mélyen le-sújtott s ke-eredett szívvel jelentik forrón szeretett egyetlen fia, illetőleg testvére a k. fő-kormányzók mellett alkalmazott, volt es. kir. járás főnök sz. udvarhelyi Daróczi Lászlónak munkás és feddhetetlen élete 44-dik évében tüdőgyuladással következett tüdőszélhűdésben 1864-dik év június 12-kén estvél 8 órakor jobb létre átszenderülését. A korán elhunytak hült tetemei b. tordautcazi 87-ik sz. szállásáról jun. 14-kén d. u. 5 órakor a köztemetőbe örök nyugalomra elhelyeztettek, lelkeért pedig az engesztelő áldozat ugyanazon hó 15-kén 10 órakor az akadémiai templomban lön bemutatva. Béke porainak.

Az unitariusok kolozsvári főtanodájában 1864 június 26-kán délután 4 órakor tartandó szavaltat, ének- és zenepóba műsorozata.

I. Szakasz I. „Férfi négyes”, C. M. Vébortól, éneklő a férfiak. II. „Shakespeare”, Szász Károlytól, szavalja Czirják Albert. III. „Hegedű kettős”, Borgia Lucretia című dal-műből, zongora kíséret mellett előadják Boér Gergely és Zsigmond Ákos. IV. „Magyar kettős”, Simonfi től, zongora kíséret mellett éneklő Molnár Miklós és Pethő Mózes. V. „A bűnös éjszakája”, Nyilas Samutól, szavalja Rédiger Géza. VI. „Liczov vadászala”, C. M. Vébortól, éneklő a férfiak.

II. Szakasz. „Tavaszdal”, férfi négyes, Mosonyi-tól, éneklő tizenketten. II. „Caprice de concert”, Terschak-tól, zongora kíséret mellett favolán előadja Kis Sándor. III. „A holló”, Szász Károlytól, szavalja Kozma Ferenc. IV. „6-dik Air varié” (dallam-változatok) Berriot-tól, zongora kíséret mellett hegedűn elő-

*) A közlés névtelen levén, a következő sorokban emelt vádat ki kelle hagynunk. Szerk.

adja Boér Gergely. V. „Bordal“ Offenbach-tól, éneki az egész éneknek.

— Napoleon császár vízbeeséséről a lapokban különféle hírek keringenek. Az igazi tényállás következő: A császár a fontainebleau-i tóban egy hosszú, keskeny csónakban állt, egyensúlyozó rúddal kezében. A császár a parton állt udvari kíséretének körében. A császár tréfásan kiálta felé: „Látod, mily jól megy!“... de e perczben a csónak felfordult s a császár a habok között eltűnt. A császárné segélyért kiáltott, az udvari kíséret a csónakhoz kapkodott, míg a császár egy percz múlva ismét felmerült s a partra kiúszott. Alig öltözködött át, ismét a társaságban termett, mikor is Moquard így szólott hozzá: Sire, az ön korában lemond már az ember az ily esinyekről! A császár sokat nevetett balcsete felett, este azonban lázt kapott. Annyi bizonyos, hogy komoly veszély környékezte.

— Figyelmeztetjük a szépirodalom barátait k. Pap Miklósnak lapunk mellett ismét-küldött előfizetési felhívására, melyben „Szép asszony története“ cím alatti két kötetes regényére hívja fel a t. fizetők részvétét. A regény megjelenésére nem szab határidőt, miután azonban műve már készen van, kérdésen kívül nem fog az sokká késni. Előfizetéseket július 25-ig fogad el, két kötetre 1 ft 50 kr; dísz példányban 2 ft 50 krajczárjával. Az író tollja ismeretes már, hogy sem ajánlatunkra szorúljon.

— A morva-geszkói ág. hitv. egyház tagjait (Trencsénben) szintén megszavaztatták: autonóm vagy páteszes egyházközséget akarnak-e képezni a közgyűlésen az esperességi eljárásoknak nem volt szabad jelen lenni. A tagok közül 400—500 családú az autonómia mellett szavazott, valami 30-an a páteszes, kik a szavazás után oda is hagyták a gyűlést. A közgyűlés kijelentette, hogy az egyház Borik urat, a pátesz bivét nem ismeri többé felügyelőjének; aztán követeket választott a Trencsénben tartandó esperességi gyűlésre.

— Liszt Ferencz, mint a „Láteső“ értesül, azt írta egy pesti barátához, hogy eszéigában sines kolostorba vonulnia. A mi Pestre költözését illeti, szeretne ugyan Pesten meghalni; minthogy azonban még nem akar meghalni, tehát — Rómában marad. „Büvös erővel vagyok Rómához csatolva — írja — s ha csak egét látom, a legszebb dallamokra lelkesülök.“

— A magyarországi törvénykezésben leendő változások, mint a „Pol. Corr.“ írja, az államtanácsban végleg megállapították. Az igazgatásra vonatkozóknak, híri szerint csak ideiglen hozatnak be, s később az országgyűlés elé terjesztetnek. A munkálatot a Felsőház még elutazása előtt terjesztik előszentesítés végett.

— Elfogatásokról írnak, a melyek Orsován történtek volna. Ir vezetésen az ágostai újság, ír a „Pol. Corr.“ s ezek nyomán a „Wanderer“ is. Az elfogottakat meg is nevezik (Hunyady gr. és Szirmay b.) s azt mondják, utlevélök nem volt rendben s fontos levelezés találatot találtak.

— Godardnak végre sikerült, hogy „Aigle“ nevű óriás léggömbjét emelkedésre bírja. Szombaton este 8 órakor az Aigle a Concorde piac felett volt látható, hogy mintegy 20 percz lebegett. Sajátzerint, de szép látvány volt. Bár messze a földtől, nagysága mégis imponans volt. Az Aigle alatt, mely még régi modorban épült, szalmatűz lobogott. Az utasokat nem lehetett kivenni a nagy távolság miatt, csak a gömbre festett sasok voltak láthatók. 9¹/₂ órakor a léghajó tovább úszott a tuileriák kertje felett, keresztül a Szajnára. Utjában mindenütt nagy tömegek kísérték. 9 órakor az Aigle a Montrouge lapályai felett lebegett el. Godard itt le akart bocsátkozni. De körülbelül az a sorsa volt mint a Nádár „Géant“-jának. A lebecsült horgony sehol se fogott. Az emberek hibája kapkodtak a lefüggő kötelek után, a hajót nem voltak képesek megállítani. Így ment ez óra hosszú mezőn, vetéseken keresztül, melyeket a kíváncsi kísérek tömeg egészen összevissza taposott. Végre 10¹/₂ órakor nagyserült szökdecselek után az Aigle leereszkedett s az öt utas veszély nélkül szállt ki a biztos földre. A léggömb maga igen csekély sérülést szenvedett.

— Pommeraisra vonatkozólag még a következőket írják Párisból: Pommeraishoz, már a Roquette-börtönben tartózkodása alatt, egy magyar író levele érkezett. A levél négy egész oldalra terjedt, francia nyelven volt írva, s küldője, miután az elítelt iránti részvétet kifejezte, arra kéri őt, hogy a Mazas börtönben írt drámájának kéziratát vagy másolatát küldje meg neki. A levélről igéri, hogy a darabot a legközelebbi idő alatt Magyarország egyik legnevezetesebb színpadán előadja. A szabályokhoz képest a levél hivatalosan felbontatott; s nem írják, vajlon kérehez jutott-e Pommeraisnak? Egyébiránt ő már ekkor nem volt a dráma birtokában,

mivel az a püriatokhoz volt csatolva. A császárnak a dolog iránti személyes gondolkodásáról ezeket írják: Mult kedden az igazságügyér és főpécsetőr, Baroche, Fontainebleau-ba ment, hogy a császárnak a Pommerais-család kegyelmi kérvényére vonatkozó választát átvegye. A császár úgy nyilatkozott, hogy a kérvény elutasítása sok lelki hárczába került. „Mint esküdt — mondá — bátran kimondtam volna a vádlottra a „bűnös“-t, de mint fejedelmnek, mint a kinek a szomorú ügyben utolsó szava van, szükségkép nehezemre esett, hogy oly esetben, midőn a tényállás nincs megdönthetetlenül bebizonyítva, az igazságszolgáltatást rendes útjára eresztsem. De azt hiszem, hogy, hogy a kérvéleményt elégitem ki, ha a korona legszebb és legbecesebb jogával ezennel nem élek.“ Azóta a Roquette-börtön lelkéje és az elíteltnek többi környezete mindenképpen azon volt, hogy az elíteltet bűnének utólagos elismerésére bírja, azonban sikertelenül.

— Az erdélyi reformátusok közszinatján a ploesti ev. ref. egyház felségelésére gyűlt kegyes adományok jegyzéke: 1) A m.-vásárhelyi egyházból: a maros-vásárhelyi ev. ref. főtanoda tavári kara adott 10 ft 50 krt, a m.-vásárhelyi ev. ref. egyház közpénztára 10 ft, Szőlősi Sámuel 5 ft, Himes Miklós 1 ft, Hildebrand József 2 ft. Kéreges utján gyűlt: Szentkirályi negyedből 8 ft 29 kr, Poklos negyedből 17 ft 14 kr, Szent-Miklós negyedből 5 ft 70 kr, Szent-György negyedből 8 forint 50 kr, templomi hirdetésből 6 ft 5 kr. 2) A marosi ev. ref. egyház megyéből: A karácsonyfalvi egyház adott 1 ft 80 krt, márkodi egyház 3 ft 20 krt, bosi leányegyház 60 krt, jéddi egyház 2 ft 10 krt, sz.-miklósi egyház 50 krt, szövérdi 2 ft, kövesdi 2 ft, göcsi leányegyház 20 krt, somosi egyház 2 ft, kibédi egyház 2 ft, koronai egyház 50 krt, lukafalvi egyház 5 ft 54 krt, kebelei egyház 60 krt, agárdi leányegyház 39 krt, e. szentgyörgyi egyház 1 ft, csávasi egyház 2 ft 42 krt, t. Antal Inceze ur Keresden 4 ft, t. Losonci Mózes b. madarasi pap 1 ft, b. madarasi egyház 30 krt, mélt. Szabó János ur B. Madarason 4 forintot, Pál Lajos A. Madarason 25 krt, Musnai Samu B. Madarason 14 krt, Szántó Mihály B. Madarason 10 krt, 3) Az udvarhelyi egyház megyéből: (ide nem érte az udvarhelyi egyházat, mely semmit sem adott) 61 ft 38 krt. 4) V. Hunyadi egyházmegye 6 ft 12 krt. 5) K.-Kalotai egyházmegye 2 forintot. 6) Sz.-Szolnoki egyházmegye 16 ft 90 krt. 7) Széki egyházmegye 11 ft. 8) Sepszi egyházmegye 20 ft 50 krt. 9) Orbai egyházmegye 2 ft. 10) Maros-Vásárhelyi egyház 2 ft. 11) Szászváros 8 ft 50 krt. 12) Ilyfalva 2 ft. 13) A püspöknek maradt volt 1 ft 68 kr, összesen 244 ft 90 kr.

Ebből a 244 ft 90 krtól elvitt t. Kzos Ferencz ur 71 ft 2 krt kézbesítés végett, a megmaradt 173 ft 88 krt helyett 174 ft posta útján elküldött t. Czelder Márton urnak főt. püspök m. Bodola Sámuel ur által.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. A „Times“ egy cikkében Daniát arra inti, hogy hagyjon fel a német szövetségbe belépés iránti tervvel. E lap nem hiszti, hogy egy ily kétségbeesett terv valóban tetszésre találna a dánoknál. Ily öngyilkos politikára semmi ok sincs. Dánia valódi vesztesége egyedül abban álland, hogy nem lesz alkalma, oly valamit megnyerni, mi valósággal soha sem volt sajátja. Európa az 1852-ki szerződés által elismerte, hogy Schleswig-s Holsteinnek dán tulajdonú kell lennie, s az e célból megválogatott az örökös jogot. Ezen előnyt most Dánia elveszté; azonban ezen eredményt az egyszerűen saját hibájának tulajdoníthatja. A dánok bekebelezési politikájuk által a németeknek némileg okot szolgáltatnak ama visszatárlásra, mely oly messzire hajtatták. A dánok csak egy kevés esélyesség mellett is átláthatják, hogy egy oly határ, mely által Schleswignek nagy része szintúgy egészen sajátjukká lesz, mint Jütland, egy reménytelen harc szerencsés kimenetelének tekintendő.

Az alsóház f. hó 14-ki ülésében Palmerston lord — Griffithnek válaszolja — kijelenti, mikép nincs oka azt hinni, hogy az értekezlet által a fegyverszünet két héttel meghosszabbítása iránt hozott határozat újabb meghosszabbítást nem engedne. Szerinte az értekezlet a fegyverszünetet utolag meghosszabbíthatja, vagy nem hosszabbíthatja meg, a jelen határidő lejártával, a körülmények kívánalmához képest.

A „Daily News“ azt állítja, hogy Németország nem fog engedni, s hogy az értekezlet semmi eredménye sem leend, ha csak a semleges hatalmak őszhangulag s erélyesen Németország ellen nem fognak nyilatkozni.

Ugyanczen lap szerint azt állítja, hogy

az ellenzék lemondott azon tervéről, miszerint a kabinetet a dán kérdés alkalmából megakarta bukttatni; 60 conservatív tag vonakodván párt-előnyre használni fel egy nemzeti kudarcot.

Franciaország. Mint a „Patrie“-nak Berlinből írják, az angol követ több ízben értekezett Bismarkkal ama tények iránt, melyek a kopenhágai kabinet által a Schleswig-beni austriai porosz megszállás ellen hoztak fel. A francia külügyminister oly részletes felvilágosításba bocsátkozott, melyek később kétségkívül a különböző európai udvarok tudomására fognak juttatni.

A „France“ azt állítja, hogy Budberg báró Kissingenbe elutazása előtt audientíán lévén a császárnak, az alkalmossal felvilágosításokat adott azon összejvetel felől, mely ama fűrdőhelyen az austriai s orosz császárok s a porosz király közt fog történni. E lap hozzáteszi, hogy őt minden körülmény azon nézetre jogosítja fel, miszerint a felvilágosítások igen kielégítőek voltak.

Ugyanczen félbivatalos lap egy hosszabb cikkben azon nézetet fejezi ki, miszerint az igazságtér jőzön ész is felvilágosítást ad az iránt, a mi Kissingenben nem fog történni. Ott t. i. se egy újabb szent szövetségről nem lesz szó a modern társadalmak szabadelvű baladási mozgalmi ellen, se újabb koalícióról a Franciaország által képviselt politika ellen. Szerinte egy ily szövetség, egy ily koalíció ma már csupán a szövetségzett államok saját intézményei ellen irányzott veszélyes anachronismusk lennének. Nem is gondol senki arra, hogy Franciaország ellen koalíciókat létesítsen, mivel a második császárság politikája kibékítési politika, mely senkit sem fenyeget. Ezért tehát mindenki tökéletesen megnyugtatóva érezheti magát a kissingeni összejvetel eredményei iránt.

Tunisből f. hó 8-ról kelt tudósítások szerint valósnul azon közlés, hogy a Sfaxban történt anarchikus események most már Susában is ismétlődtek, honnan az összes európaiak — az angol al-consul kivételével — a „Gari-baldi“ piemonti frégátára menekültek. A felkelők a porta mellett tüntetéseket eszközölnek. Gerba szigete közelében kalózok mutatkoztak, s már 3 európai hajót támadtak meg. A Sfax, Susa s Tuniszban megletelepült olaszok, az általuk szenvedett súlyos veszteségek miatt tiltakoztak a helyi kormány ellen. A kormány úgy látszik, semmi szilárd határozatra sem juthat el a rend helyreállítására nézve. Igen számos európaiak hagyják el a tartományt s térnek vissza honukba. Azon aggodalom, miszerint török csapatok fognak beavatkozni, már eszökent.

Olaszország. Turin, jun. 13. A „Gen. Corr.“-nek írják: Itt elvkérdés gyanánt fogták fel s minden következményeivel együtt igenlőleg oldották meg azt a kérdést, hogy az olasz tengeri és száraz haderőnek jelen-tékeny részt kell vennie Franciaország hadműveleteiben, ha azok Tunisban nagyobb kiterjedést nyerének. Ezt azonban egy titkos egyezmény előzve meg a francia császárral, a minek nagy horderőt tulajdonítanak. Annyi bizonyos, hogy Pepoli marquis, pétervári olasz követet, III. Napoleon rokonát, a ki szabadságidejét Bolognában töltötte, a napokban Turinba hívták, fontos megbízásokkal Párisba küldötték; és hogy a hadügyministeriumban négy nappal ezelőtt hadi tanácskozmány volt, a melybe szokatlan nagy számmal voltak a tábornokok meghíva.

Németország. Berlin, jun. 17. A porosz szalmagazott sajtó, úgy látszik nyiltában kezd a tuileriakkal kaczerkódnai, hogy a francia székalkas politikát a dán ügyben maga részére fordítsa. A mai „Nord.“ Ztg.“ azt írja: Ha Franciaország semlegesesen viselné magát Angolországúknak Németországgal való háboruja alatt, az rendkívüli gyarapodását idézné elő a francia tengeri kereskedések, a császárság irányában a legutolsó bizalmatlanságot is elenyésztené, s egye szorosabbá fűzné Franciaországgal a benső bizalmas viszonyt.

Mint Kissingenből f. hó 16-ról jelentik, az austriai császár és császné ő Felsőgeik regeli 8 órakor oda szerencsésen megérkeztek.

A „Bair. Ztg.“ szerint az austriai császár s császárné ő Felsőgeik 15-kén este Münchenből tovább folytatták utjukat Kissingen felé. Délután a bajor királyi családdal, az anyakirályné termeiben ebédeltek. Üdvözlétükre 15-kén d. e. Károly bajor k. herceg is Münchenbe érkezett Tengerecséből.

Hessen-Kasselben a második kamara f. hó 14-kén őszhangulag elfogadta azon indítványt, miszerint a kormány oda működésre szölit tássek fel, hogy a semleges hatalmak által javasolt felosztási tervek határozottan elneveztessenek.

A hannoverai két kamara értekezlete a schleswig-holsteini ügyben következő javaslatban állapodott meg:

„Miután a f. hó 6-kán a kormány tagjai által mindkét kamarában tett nyilatkozatok

szerint ez utóbbi nem tétovázott továbbra is, a hercegségeknek a dán koronától különválasztása, s azoknak, egy a német-szövetségbe függetlenül bekebelezendő állammá egyesítése mellett nyilatkozni, az augusztenburgi herceg örökös souverainitása alatt, s miután e szerint semmi ok sincs többé oly aggodalmakra, minők az angol kék-könyv közzététele által széles körökben támadtak, mintha t. i. a kir. kormány politikája ezen nemzeti ügyben nem mindig kizárólag a hercegségek joga, s Németországnak azzal bensőleg összekötött érdekei által vezéreltetnék, sőt inkább a rendek bizton várhatják, hogy a kir. kormány szilárdul ragaszkodni fog az elfoglalt jogi állásponthoz, s névszerint Schleswig felosztását erélyesen ellenzi, ennél fogva azok elhatározások, hogy most már az illető törvények fölött napirendre fognak áttérni.“

Az első kamara f. hó 14-ki ülésében ezen javaslat 6 szavazat ellenében elfogadtatott.

Flensburg, jun. 17. A mint a „Flens. Nordd. Ztg.“-ot Tondemből tudósítják: Sylból érkezett emberek beszéltek, hogy a sziget már néhány nap óta meg van szállva dán katonaság által. Mult kedden ágyunaszád-hajóval érkezett Keitumba. Az őrség egy része féljelen érkezett, s körülvette Keitum-ot. A kerületi főnököt felfüggesztették hivatalától elnéző magatartása miatt, s Keitumot ostromállapotha helyezték.

Dánia. Dánia meghatalmazottjai az értekezlet f. hó 2-ki ülésében következő nyilatkozatot terjesztettek elő:

„Midőn a most uralkodó dán király a londoni szerződés megkötésekor elfogadta az akkor uralkodott királyi utóárá megválasztását, ő felsége ezen elhatározásra főleg s eldöntőleg azon szilárd remény által hagyta magát indíttatni, miszerint Európa fenn tudandja tartani az ezen tinnépelyes szerződés által elismert s helybenhagyott rendelkezést. Ő felsége nem akarta vonakodása által azt megtagadni, hogy a dán monarchia épsege fenállásának messzebb terjedő biztosítását nyerve meg, s azok lemondásaiból s áldozataiból, kik jogok birtokában lennének, átlátta, hogy a neki tett ajánlat elfogadása által senkinek jogai sem lőnek veszélyeztetve.“

Amaz időpont óta a dolgok megváltoztak, s ő felsége kénytelen volt, igen kegyetlen kiábrándulásnak vetni alá magát. Saját s oda adásteljes népének erőfeszítései daczára, mely egyetlen támaszául szolgált egy oly mű létezésére, melyhez szinte az összes Európa bekegyezését adá, ő felsége kényszerítve látta magát, saját reményeinek nem-teljesülését mint lehetőséget venni tekintetbe. Ha tehát ennek meg kell lenni, s ha az európai hatalmak a londoni szerződést mellőzni óhajtják, ő felsége az ellenségeskedések újra megkezdésének kikötülése végett, nem akarná ellenezni a terület átengedését; azonban feltéve, hogy ő ezáltal némesak békét; hanem nála marandó többi államai számára tökéletesen autonóm s független létezését fog megnyerni, s azon feltételt alatti, hogy az átengedett országrészek jövőbeli sorsa ne állapíttassék meg azok beleegyezése nélkül.

E szerint a dán kormány elvileg elfogadja a Russell gróf által, a legutóbbi ülésben, a Dánia s a két német nagyhatalmasság közti béke helyreállítása végett tett javaslatot. Azonban az általunk bensőleg óhajtott béke csak úgy lehet valódi béke, ha mindazon feltételeket magában foglalja, melyek szükségesek lesznek arra nézve, hogy Dánia számára az őt joggal megillető függetlenség, ama politikai függetlenség biztosíttassék, melyet a londoni szerződésnek kelle számára biztosítania, s melynek megőrzése végett a dán nép nem tétovázott egészen egyedül véres harcába bocsátkozni sokkal számosabb haderő ellen. A dán meghatalmazottak kötelességüknek tartják megjegyezni, hogy azon áldozatoknak, miket Dániára akarnak rászabni, oly határait vannak, miket a dán kormány nem léphet túl.

Dánia új határa ezen országra nézve életkérdés. Dániára nézve szükséges, egy saját katonai s kereskedelmi érdekeinek tekintetbe vételével kijelölt határral birni, s ezen határnak kielégítő biztosítékok által kell megállapíttatnia. A dán kormány még egy más pontra vonatkozólag is fenartja magának a teljes szabadságot ő felsége csupán egészen külön feltételek alatt fog beleegyezni a lauenburgi hercegség átengedésébe. Ezen tartomány — annak idejében — a dán király által eszerében szerzetett meg Pomeránia egy részéért, hogy megfelelő kártérítéstül szolgáljon az európai béke helyreállításának áldozatul hozott norvégiai királyságért, s az semmi összefüggésben sem áll ama viszályllyal, mely a jelen háborut okozta. Végül a dán meghatalmazottaknak saját kormányuk számára teljes szabadságot kell követelniük arra nézve, hogy ismét elfoglalhassa a londoni szerződés teréni, eddig-elő változhatlanul fentartott állást, melyet azt látja, hogy ezen álláspontnak ideiglenes s feltételes elhagyása nem vezetend egy, ama

szerződés határozatainak helyettesítésére alkalmas, méltányos s igazságos kiegyenlítésre.

A „Dagbladet“ folyóirat fenyegetőzik a kormány, s különösen IX. Keresztély király ellen. Így legközelebb ezt írja:

„Azon terv, miszerint Schleswig- s Holsteinből egy, a dán monarchiától elkülönített állam alakíttassék, Németország becsületével össze nem egyeztethető. Egyetlen dán király sem fogadhatja el ilyenül tervet a nélkül, hogy azon tapasztalásra ne jutna, miszerint a dán nép semmi áron sem akarja feláldozni saját nemzeti függetlenségét.“

Kopenhága, jun. 16. A „Berling. T.“ tegnap estéről jelenti: Plessen Ottó báró, dán követ az orosz udvarnál, tegnap ide érkezett. Flensburg, jun. 17. A „Nord. Ztg.“ a polgári főhatóság következő rendelményét közli:

Az előadási nyelv a haderslebeni tudományos intézetben a német lesz, dán nyelv számára hetenkint 6 óra hagyatik.

Tegnap a Sundewitt felszigetről küldött-seg ment Berlinbe, hogy a porosz királynak Schleswig felosztása elleni tiltakozást nyújtson át.

Orosz- és Lengyelország. A „Journ. de St. Pétersb.“ nak azon már említett közlésében, miszerint a bécsi orosz ügyviszál azzal bizatolt meg, hogy ott a már huzamosabb idő óta szabadsággal távollevő eddigi kövei, Balabine visszahívó iratát nyújtja át, a sz. pétervári „Deutsche Ztg.“ azon fölvilágosítást hozza, miszerint Balabine egészségi tekintetből kérte magát fölmenteni egy oly állomástól, melytől már egy év óta távol volt, s miszerint annak visszahívása csupán azon czélból történt, hogy egy anormal viszony megszünt-

tessek, s hogy a kormány a bécsi udvarhoz küldendő új képviselő választásával foglalkodhassék.

A sz. pétervári német lap Oroszországnak Holsteinhozi igényeire vonatkozólag így nyilatkozik:

„Világszerte tudja van, hogy az orosz uralkodóház joggal bír Holstein egyik részére. Hogy ezen követelés a német államjog értelmében érvényes-e vagy nem, a vélemények eltérnek. Különbö is nem tartozik czélunkhoz e fölött vitatkozni. Elég az hozzá, hogy Oroszország ezen igényeit az 1852-ki szerződésben Dániára ruházta, azon föntartással, hogy ha az akkori combinatio megbiusulna, az orosz czár teljes jogait visszanyerendi.“

„Ezen szerződést Austria és Poroszország is aláírták, s több német kormány is hozzájárult. Tehát nem mondhatni, hogy Németország el nem ismerte Oroszország ezen igényeit, vagy az említett föntartás következményeit. Jelenben a német hatalmak elejtették az 1852-ki szerződést; Schleswiget és Holstein Dániától függetlenné tenni szándékoznak: következőleg Dánia integritásának elve megszüntetvén, ama jogok kétségtelenül visszaszállnak előbbi birtokosára.“

„A mit a német sajtó Oroszország joga ellen felhoz, egyenes ellentétben áll a tényállással. Oroszország ma ezen igényeit Holstein egy részére nézve átruházta az oldenburgi nagy hercegre. Tehát örökösdi jogáról egy német fejedelem javára mondván le, ez úgy tisztán német kérdéssé vált. Senki sem lehet oly örült, hogy állítana, miszerint a kérdésnek német érdeke egyedül Angustenburg Frigyes herceg személyében központosul. Am határozzaon a német szövetség a különböz-

örökösdi igények fontossága fölött, az ügy belkérdeessé vált, mely a szövetségi törvények értelmében lesz eldöntendő. Hogy az ügy e térre jutott: egyedül Oroszország önzéstelen-ségének tulajdonítandó.“

Oláh-Moldvafejedelemség. Bukarest; június 10. A „Botschafter“-nek írják, hogy Kuza fejedelem Konstantinápolyba utazása az államcsínynek a fejedelem dynatiája megörökítésével való tetőzését fogja eredményezni. Természetesen Franciaország ebben a főpártfogó s Moustier marquis már be is nyújtott a portához egy trónörökösdi rend iránti javaslatot.

Mexiko. A „France“ jelenti, hogy Puebla és Mexiko közt több mint 1500 diadalkapu van a császári pár elfogadására állítva; és hogy az Északamerikából jött kalandorok alig lépve Juarez szolgálatába, pártot ütöttek s három havi zsold előleget felvévén odább állottak.

Legújabb. Az erdélyi vasut ügyéről lapunk bezártával veszünk fontos tudósítást bécsi levelezőnkől, melyből előlegesen közöljük, miképp Bécsben utóbbi időkben nagy lendületet vete, a Kolozsvár- K. fehérvári vasutvonal eszméje, mely már ottan életképességre vergődött. Azt hiszi levelezőnk hogy a szükséges előmunkálatok megtételére K. z. d. mérnök úr fog kiküldetni, s néhány nap alatt Kolozsvárra indulni. Hogy a Fehérvári vonal miképp fog Szabennel összekötetni, vagy Kolozsvárról tovább s meddig vitetni, ezt még nem tudja levelezőnk. Levelezőnk tüzetesen ír a magyarországi igazságügy oetroy utján reformjáról, úgy látjuk hogy az erdélyi provi-

sorius intézkedések lesznek ott ismételve. Közlebbi számunkban adjuk a levelet.

Ujabb. London, jun. 19. A tegnapi értekezleti ülés 5 óráig tartott, a meghatalmazottak mind jelen voltak. A hangulat határozottan békés volt. A semlegesek egyhangulag egy közvetítési utat javasoltak. A hadifolytatók meghatalmazottjai a javaslatokat kormányokhoz leendő jelentéstétel végett elfogadták s a legközelebbi ülésben azok fölül nyilatkozni fognak.

— Karlsbad, jun. 18. Éjjel. A porosz király Zollern gróf inecognito-név alatt ma este 9^{1/2} órakor Bismark minister elnök kíséretében ide érkezett s a kert házban szállt meg. Ferencz József császár ö Felsége 22-kén délebb fog ide érkezni. A legünnepélyesebb fogadásra a város részéről nagy előkészületek tétetnek.

— Brüssel, jun. 18. A képviselő-kamra ezen indítvány fölött: „A kamra jelentse ki, hogy a ministerium elveszté az ország bizalmát.“ — 57 szavazattal, 56 ellen napirendre tért át.

— Turin, jun. 19. Garibaldi tegnapelőtt este a southerlandi herezeg yachtján Ischia felé utazott, hogy az ottai tengeri fürdőket használja.

Bécsibörze Junius 22-kén: Nemzeti kölcsön 80.40. 5^{1/2}%, Metalliques 72.10. Bank-részvény 788.—. Hitel részvény 193.80. Váltó Londonra 114.80. Ezüst 114.—. Arany 5.45.

1860-diki Állam kölesön 96.50.
Junius 17 én: Urbéri kárpótlási kötvény Magyarország 75.—. Erdélyi 72.90.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

NEM HIVATALOS.

Hirdetmény.

(161)

(2—*)

Tisztelettel tudatjuk a t. cz. repce-termelő urakkal, hogy a már 18 év óta fenálló olajgyárunkba az idén kiválólag a repcét a legmagasabb árba fizetjük, arra, mint eddig is, előleget adunk és akár az egész termést előre kifizetjük.

KISS TESTVÉREK, olajgyár tulajdonosai.

Tudósítás ló tulajdonosokhoz.

Minden lótulajdonos tudja, hogy a ló éppen a legtöbb esetlegnek van kitéve, s mily káros következményül lehet, valamely kezdetben még csekély sérülésnek elhanyagolása. Minden észszerű lótulajdonos gondoskodni fog tehát, hogy egy óvszer legyen kezében, a melynek alkalmazása biztosan igéri lovának mielőbbi meggyógyítását; mint olyat ajánljuk **Kwizda Ján. Ferencz** es. kir. szabadalmazott visszapótló folyadékát (Restitutions Fluid)lovak számára, s midőn minden dicsérettől tartózkodunk, csak következő iratot idéztünk:

Gyógyszerész **Kwizda János Ferencz** urnak Kornenburgban.
Tekintetes ur! Én az istállóban rendszeren csak saját gyógyszerimet használom, s nagyon félek az ugynevezett csoda szerektől, hanem mégis kötelességemnek tartom lelkisimerelemmel bizonyítani, hogy az ön visszapótló folyadékának hatása várakozásomat fölülmutatta. Forró szappannal megmártva a fáva száradt csülöket oly hajlékonyra teszi mint a bőr; a fortélyos sőt a gyanus mirigyét gyökeresen eloszlatja, ha a szer észszerűleg és langgal (Alkohol) elegendőleg bigitva használják. A csaknem belső felé fajult béglyécsét végső fokán is, oldal bedörzsölés által, minden más segítség nélkül, míg a ló pokróczok alatt csendesen állt, önnek szerével rövid negyedóra alatt meggyógyítottam, még pedig úgy, hogy e rövid idő után a ló tökéletes étvágyat és vidámságot mutatott, míg befogva a hámban magát oly makacsul akarta a földhöz vágni, hogy alig tudtam az istálló kapuzat vezetni.

Megkímélem önt több felszámolásokkal, s a főnnebbieket is csak azért tettem, hogy hálásan elismerjem, miképp önnek szere, éppen azon esetekre, a melyektől a lótulajdonos leginkább fél, gyors és kínzás nélküli, csaknem bizonyos segélyt nyújt, s a mellett tartós jó illatával az istállóban a levegőt jobban és tartósabban tisztítja, mint kámfor égetések. Fogadja stb.

Bécsujhely, november 10. 1863.

HERCZEG ROMAN AUERSPERG.

A visszapótló folyadék s a korneuburgi marhapor raktárai vannak:
Kolozsvárt: **WOLFF J.** gyógyszer.; Szabenn: **Zöhner F.**; Dézen: **Krémér Samu.**; Nagybányán: **Popp S.**; Szász-Régenben: **Diétrich és Vachner**; Tordán: **Wolf Gábor** és **Velics G.** gyógyszerártaiban. Nagyenyeden: **Trájanovics Ede** gyógyszerész urnál.

Egy palaczk folyadék ára 1 frt 40 kr.

(77)

(11—11)

Dr. Doeck-féle gyódmódról a **csomorgórcs- és emésztési gyengeségben** sat. szenvedők. Bővebb tudomást vehetnek az éppen most megjelent fizetben, mely ezen lap kiadó hivatalában ingyen adatik.

(136)

Figyelmeztetés

(5—6)

Alóltit külföldön nevezetesen Londonban több évi ottan lakása által szerzett tapasztalatát és tanulmányait kedves hazájára is ki akarván terjesztetni, minden igyekezetét arra kívánja fordítani, hogy a t. cz. nagyérdemű közönséggel ezen üzletbe vágó cikkeket megismertesse, s hogy erre vonatkozólag semmi szükséget ne szenvedjen, s külföldre ne szoruljon, most tehát van szerencsém jelenteni, hogy a Londoni „Hudson's Bay“ Társulattól, ugy egyenesen Amerikából igen szép és nevezetes értékű vadbőröket kaptam, nevezetesen: fehér róka, amerikai nyest, farkas, hóda, hiúz, ausztráliai nyest, bölény, nagyemnyésűgű pézma sat. melyekből azután izlés szeriut fogom mind a női, mind férfi felső öltönyöket a legintimább árban készíteni, különösen kiemelem a férfi öltönyök közül a legelsőben általam készített **Szebastopolt**, melyet az idén, mintán ehez igen alkalmas bőrök érkeztek, nagyon ajánlok.

Becses rendeléseknek pontos és olcsó árban megkiszítését mindig hálásan veszi és elvállja
PROHASZKY JÁNOS, szöcsmester.

(159)

(3—3)

Eladó szőlő és gyümölcsös.

Brétzfőben a közép lábban egy szőlő és egy gyümölcsös, egyik 1 hold 475 □ öl, másik 482 □ öl ill. áron eladó. Az elsőben van éppen közbül tágas kalyiba, körülötte 15 valfajú cseresznye, szőlő pedig 70—80 valfajú, bortermő hely 100 vederre való. A másodikban csak gyümölcsfák vannak: 15—20 szilvafa, több barackfa, 15—20 darab cseresznyefa, és három sorban 90 körtvefa, a legépebb állapotban. Az elsőnek ára 700, az utolsónak 200 oszt. forint. Értekezhetni íranta a **Széchenyi-téren** 64-ik szám alatt a tulajdonossal folyó hónap 25-keig.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betüivel (Bel-farkasutca 74 sz.)